

foc i lloc

El mikado andorrà

La importància de mantenir en equilibri el sistema

DELFÍ **ROCA**

El mikado és comparable a per què Andorra està fracassant com a país. El joc dels bastonets que premia la destresa del jugador s'inicia deixant caure els bastonets sobre una superfície plana, creant un entramat estable del qual s'han d'anar extraient, un per un, cada bastonet, sense tocar cap altre. Si un jugador mou un bastonet que no sigui el que vol extraure, ha de cedir el torn al següent jugador. Hi ha bastonets més valuosos que altres. El guanyador és qui n'extreu els més valuosos, no qui n'extreu més.

Com el mikado, un país no deixa de ser un sistema en equilibri permanent. Tothom hi té el seu lloc i el seu rol. Vivim en un sistema en contínua evolució, on es permeten els moviments sempre que no posin en perill l'equilibri del conjunt. Ara bé, aquest sistema funciona millor en societats inclusives. Allà on l'Estat de dret garanteix la igualtat de tothom davant la Llei. Una poderosa idea subjacent a l'Estat de dret és que hauria de garantir la mateixa igualtat front les institucions polítiques. I les econòmiques. Això no passa a les societats extractives, on les institucions polítiques i econòmiques estan centrades en la recerca del seu propi interès i benefi-

ci. Allí s'experimenta un sistema polític i legal de geometria variable, que es modula en funció del valor del bastonet del mikado amb què es tracta. No reben el mateix tracte els cinc valuosos bastonets Mandarí que els quinze bastonets Kuli (del xinès *guli* per *treballador*).

Al capdavall, a les societats extractives obtenir el poder polític i econòmic dóna grans beneficis. D'aquí les lluites permanents entre clans. Per mantenir el propi interès i benefici, les institucions polítiques i econòmiques extractives impedeixen les reformes necessàries per progressar com a país, adaptant-se als canvis globals impulsant institucions més inclusives. Per a elles tot s'hi val. Encara que a les clavegueres de l'Estat ja no hi càpiga més brutícia i l'inodor comenci a vessar.

Però, tard o d'hora, les reformes que eren importants esdevenen urgents. Al joc del mikado els moviments apressants són els que et fan perdre. Sortosament només és un joc. A la vida real, on entra en joc la vida de persones, calen mans fermes, destres, hàbils, capaces de controlar els moviments necessaris per refer l'equilibri sistèmic espatllat. Només mans així poden dur-nos al triomf com a país.